

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA**

Warszawa, dnia 11 stycznia 2017 r.

Druk nr 399

**Pan
Stanisław KARCZEWSKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 84 ust. 1 Regulaminu Senatu wnoszę projekt uchwały
z okazji 500-lecia Reformacji.

(-) Tadeusz Kopec

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

z okazji 500-lecia Reformacji

W roku jubileuszu 500-lecia Reformacji Senat Rzeczypospolitej Polskiej pragnie uhonorować ruch, który współkształtował oblicze religijne, kulturowe i gospodarcze Zachodu, w tym naszej Ojczyzny.

Idee Reformacji przenikały w XVI wieku do Polski, która była i jest domem także dla Polaków ewangelików. Ewangelicyzm wpłynął na rozwój kultury, języka ojczystego, szkolnictwa, muzyki sakralnej, działalności społecznej oraz świadomości narodowej i obywatelskiej. Dał Polsce wielu ludzi intelektu, ducha i przedsiębiorczości, będących żarliwymi patriotami. W dużej mierze dzięki protestantyzmowi przetrwała polskość na Śląsku Cieszyńskim i Mazurach. Polscy ewangelicy aktywnie wspierali niepodległość Państwa i działali na rzecz jego modernizacji.

Uwzględniając wkład środowisk protestanckich w rozwój Polski, nawiązując do najlepszych tradycji wolności i wzajemnego poszanowania religii, Senat Rzeczypospolitej Polskiej postanawia upamiętnić Reformację w roku jej jubileuszu.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się do organów państwa i instytucji naukowo-kulturalnych, by w swojej działalności w roku 2017 uwzględniły potrzebę upamiętnienia wkładu ruchu reformacyjnego w rozwój i dobrobyt polskiego społeczeństwa.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

UZASADNIENIE

Dzień 31 października 1517 roku jest uznawany za symboliczny początek Reformacji. Marcin Luter ogłosił wówczas w Wittenberdze swoje tezy teologiczne. Reformacja od początku była ruchem szerokim, obejmującym wiele środowisk. Jej idee przeniknęły do krajów anglosaskich, skandynawskich i Europy Środkowej, w tym Polski. Obecnie Kościoły luterzańskie liczą ok. 80 milionów wiernych, a do dziedzictwa duchowego Reformacji przyznaje się kilkaset milionów chrześcijan różnych wyznań protestanckich i anglikańskich. Reformacja wpisała się w sekwencję ważnych wydarzeń, które ukształtowały współczesne oblicze cywilizacyjne Zachodu, i to nie tylko w warstwie religijnej, lecz również kulturowej, społecznej, gospodarczej i politycznej.

Rodzący się w Polsce protestantyzm nie tylko przejmował idee Reformacji europejskiej, lecz również wpływał na jej bieg. Ikoną takich relacji była działalność Jana Łaskiego, zasłużonego nie tylko dla kultury polskiej, ale też dla historii Belgii, Holandii i Anglii. Reformacja w Polsce stała się prekursorką dialogu ekumenicznego. Zgoda sandomierska podpisana w 1570 roku pomiędzy luteranami, kalwinami i braćmi czeskimi uważana jest za najstarszy akt ekumeniczny w Europie.

Na gruncie polskim Reformacja została ożywiona duchem służby Ojczyźnie. Polscy działacze reformacyjni już w XVI w. włączyli się aktywnie w prace na rzecz modernizacji państwa. Mieli ku temu sposobność, bowiem w połowie XVI wieku, tj. w czasach największej potęgi Rzeczypospolitej, ponad połowa senatorów była protestantami. Podobne proporcje występowały w izbie poselskiej. Związany z Reformacją polityk, działacz egzekucyjny, 9-krotny marszałek izby poselskiej Rzeczypospolitej Mikołaj Sienicki jest uznawany za twórcę podstaw polskiej terminologii prawnej i politycznej. Autorem programu modernizacji państwa był Andrzej Frycz Modrzewski, wykształcony w Krakowie i Wittenberdze sympatyk ruchu reformacyjnego.

Rozwój szkolnictwa to jedno z największych dokonań kulturowych Reformacji. Jego wyznacznikiem stało się kształtowanie dojrzałości, refleksyjności i autonomii myślenia. Obok szkół niższego szczebla powstały w Gdańsku, Elblągu i Toruniu gimnazja akademickie mające de facto charakter szkół wyższych. Reformacja podkreślała znaczenie języka ojczystego, stąd też wywarła wpływ na rozwój literatury polskiej i kultury narodowej. W dużej mierze dzięki protestantyzmowi przetrwała polskość na Śląsku Cieszyńskim i Mazurach. Do historii przeszły takie postaci Polaków ewangelików, jak m.in.: Mikołaj Rej,

ojciec literatury polskiej i twórca polskiego języka literackiego; Jerzy Trzanowski, duchowny ewangelicki, autor zbioru pieśni religijnych, śpiewanych do dnia dzisiejszego w wielu kościołach protestanckich na świecie; pastory Krzysztof Mrongowiusz i Gustaw Gizewiusz, zasłużeni działacze społeczni i orędownicy kultury polskiej w Gdańsku i na Mazurach.

Wiele wybitnych postaci ulegało asymilacji i stawało się luminarzami kultury narodowej, jak chociażby Samuel Bogumił Linde, językoznawca, pedagog i tłumacz, twórca „Słownika Języka Polskiego”, czy Oskar Henryk Kolberg, etnograf, folklorysta i kompozytor. W dziejach kultury polskiej nie sposób pominąć wpływu, jaki wywarła Reformacja na tworzenie muzyki sakralnej. Powstawały pieśni wielogłosowe wzbogacone muzyką ludową.

Polscy ewangelicy aktywnie brali udział w walkach o niepodległość. Wspaniałymi przykładami najlepszych tradycji patriotycznych byli: gen. Józef Longin Sowiński, dowódca artylerii Królestwa Polskiego w czasie powstania listopadowego; kontradmirał Józef Unrug, dowódca floty polskiej i obrony Helu w 1939 r.; prezydent Warszawy Stefan Starzyński; urodzony w rodzinie ewangelickiej gen. Władysław Anders i wielu innych.

W obozach koncentracyjnych w trakcie II wojny światowej zginęło ok. 30% duchownych ewangelickich. Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce ks. Juliusz Bursche za swoją pracę narodową, m.in. w czasie plebiscytów na Mazurach i Warmii, oraz udział w konferencji wersalskiej zapłacił cenę życia – w 1942 roku zginął w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu.

W 2017 roku ewangelicy w Polsce włączają się w ogólnoswiatowe obchody 500 lat Reformacji. Został powołany polski Komitet Honorowy obchodów, w którym zasiadają: abp Antje Jackelén, prymas Kościoła Szwecji; bp Margot Käßmann, ambasadorka Ewangelickiego Kościoła Niemiec ds. 500-lecia Reformacji, bp Munib A. Younan, przewodniczący Światowej Federacji Luteranckiej; bp Michael Bünker, sekretarz generalny Wspólnoty Ewangelickich Kościołów w Europie (GEKE); abp Wojciech Polak, prymas Polski; abp Jeremiasz, ordynariusz diecezji wrocławsko-szczecińskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego; Jerzy Buzek, europoseł i premier RP w latach 1997–2001, Hanna Gronkiewicz-Waltz, prezydent m.st. Warszawy; Krzysztof Penderecki, kompozytor i dyrygent; Jan Krenz, kompozytor i dyrygent; Jerzy Pilch, pisarz i publicysta.

W roku jubileuszowym planowanych jest szereg wydarzeń o charakterze religijnym i kulturalnym w całym kraju. Polska bierze udział w kilku międzynarodowych projektach reformacyjnych, w tym m.in. takich, jak: Europejskie Miasta Reformacji, Europejskie Stacje

na Drodze Reformacji, Europejski Kulturowy Szlak Reformacji. Rok 2017 został ogłoszony Rokiem Reformacji na Śląsku.

Polska przez lata była ojczyzną dla osób różnych wyznań, religii i narodowości. Jest także domem dla Polaków ewangelików. Uwzględniając wkład środowisk protestanckich w rozwój kultury, nauki, oświaty i gospodarki oraz w zachowanie niepodległości naszej wspólnej ojczyzny, pamiętajmy o dokonaniach naszych przodków, nawiązując do najlepszych tradycji wolności i wzajemnego poszanowania religii, upamiętniając Reformację okolicznościową uchwałą oraz popularyzując ją poprzez działania edukacyjne.

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
